

III
ДСІЧ. 974 РВ № 62047
1937-Ч

ПРОБОЄМ

ЧАСОПИС
ПІДКАРПАТСЬКОЇ МОЛОДІ

РІК ВІДАННЯ IV.

ЧИСЛО 4.

ПРАГА
Квітень
1937.

Гимн пробоєвиків

української народовецької молоді Закарпаття.

Чорногора:

ІІ. ПРОЕКТ.

У пориві дужім йдемо,
Із наших сердець бе жар,
До волі народ ведемо
Крізь грізних повстань пожар.

I вітром в майбутні дні
Летить завзято наш Дух,
Ні бурі, ні кров, ні вогні
Не зломлять наш Чин і рух.

За пеклом народніх пожеж,
Є наше державне буття,
Йдемо шляхами без меж
У справжнє й вільне життя.

Бужора:

ІІІ. ПРОЕКТ.

Ми настрічу сонця йдемо,
Ми за волю в боротьбу,
Ми вгорі пропор несемо,
Розбиваєм сіру тьму.

Вже година скинути пута,
Сонце вже сміється нам,
Вже не час стоять зігнутим
I вклонятись ворогам.

В нас мета — на волю брата
Визволити з кутих пут,
В нас мета — топтати кату,
I уславіть рідний люд.

Гей, до зброї, цвіт народу,
Станьмо під один пропор!
I покажем, що ми з роду,...
I затрясся знов Босфор.

Маковиця:

ІV. ПРОЕКТ.

Пророками в днях непогод і злости
З'являємось як лицарі нові
З гарячим запалом Ідеї й Помсти,
Що манять душі в вир життя живі.

Нам сили родяться святого чину
І всій клич: змагатися, іти,
Бо жде цюго Велика Україна —
Найкращий цвіт добрілі мети.

Ідемо дужким походом обнови
Залізом скуті в соняшні ряди,
Запалюючи дух пригод, любови
І орив палким дослігнено молодих.

У далечінні лягли шляхи побідні, —
Полки нездоланих вже рвуться в бій,
Щоб в роголосі перемоги гідно
Заслав народ незломний у боротьбі.

— Вперед, брати, у час страшний
Бурхливий
З загостrenoю спрагою розплат,
Бо тільки в полум'ї вогнів і зливах
Народиться нове життя Карпат.

В. Довжа:

Провідник і його авторитет.

Покликані до завершення великих завдань, до виборення успіхів, до добруття осягів, поступу й наміченої цілі в лише одноцілі, нерозривні, споєні спільноти. Єдинить їх спільна ідея, яка лягає в основу руху, — й віра в живучість тієї ідеї; — але другим важним споюючим чинником є провідник, який зберігає чистоту ідеї, дбає про зовнішні й вияви й держить лад, карність, дисципліну, послух серед рядів визнавців ідеології. Націоналізм, який вимагає від своїх провідників великої рішучості, визнає засаду зединення влади в одних руках і її неподільності. Подій, які незломовою ліскавкою пробігають і чергуються в безкінечній зміні, вимагають негайної розвязки й відповіді без зайдих нарад і порад, без тих сумнівів, які родить колектив, без вічної критики. І тому остаточне рішення належить до одиниці, яка найде кожночасно відзвук і послух в загалу, яка сильною рукою не завагається покарати зрадників і паршивих овець, які відстануть від гурта.

Щоби провідник найшов той відзвук і послух, на те мусить він тішитися належною пошаною, авторитетом. Бо часто довіря до провідника мусить заступити всі розумові аргументи. Незвичайно доцільні потягнення можуть видаватися безглузними тим, які не знають всіх обставин, котрі добре знає провідник. Але як вони все ж таки підуть за провідником, жде їх гомінка побіда. А неминучий розгром жде тих, в яких в рішаючім моменті не стало віри в провідника. Й тому націоналізм вимагає культу провідника й проводу, окружав їх світляним ореолом, величністю, німбом...

І не осягаємо того паперовим приказом, переконуванням, намовою. Бо дехто хотівши, щоби український нарід поклонявся партійним божкам, яких офіційно вибрали й проголосили вибранцями всік партійні зізди, конгреси, збори. Дехто хотів би заслонити засадою посолської недоторкабельності „законний провід“, покликаний в „загальних“ „пятиприкметових“ виборах. І дивуються, як той провід не находить послуху пошани; — й усіку критику називають підриванням авторитету, анархізованням, пайдократією (цебто володінням недозрілих молодців). Ім всім відповідаємо, що провідників не вибирається, а провідники родяться й ростуть самі. Провідник виступає на тлі цілого ряду подібних йому, але всіх їх перевищує своїми даруваннями провідника. Є він органічно зрослий з рухом і зі змаганнями Нації й розуміє та відчуває кожний найменший стихійний прояв душі, тому находити відзвук кожний його почин. Як мистець зуміє добути все бажані звуки зі струн бандури, так провідник вміє грати на найблагородніших почуваннях — струнах душі.

І такому провідникові не треба реклами й штучного кадила. Бо не переросте його загал, не захочутъ сягнути по скіпетр його влади його найблиці співробітники, такі подібні до нього, а так безконечно менші від нього. Бо провідник не дастесь перевищити в своїй працьовитості, в своїм поході на вершини, жертвенності й волі бути провідником. Це бажання вічного чину й безпереривної активності є вродженою й найбільше суттєвою прикметою провідника, який горить ясним смолоскіпом, своїм огнем гріє й запалює, але сам при тім ніколи не згоряє...

І чи ж диво, що так мало є провідників, коли треба їм мати характер із чистої криці, який не дозволивши війти з обраного шляху, захитатися, зігнутися! Бо провідника можна знищити, аломити, але ніколи не можна його зігнути.

Хвилева невдача не є ще ознакою його проганої. Послідовність каже провідникові падати й вставати, але ніколи в розпочатому ділі не ставати! Невдача стає для провідника джерелом дальнії праці, зусилля й перемоги.

Мужність і особиста відвага це в дальшій прикмети, які відріжняють провідника від загалу. В обличчі небезпек загроз не відкличе провідник своїх думок, вірувань, переконань; за свої слова й вчинки бере він повну відповідальність; не заверне він з дороги, на яку вступив, коли наткнеться на несподівані перешкоди й загрози; перший готовий він на жертву. Не дбаючи про гроши, нагіуву, почесті, уряди, карієри, готовий він кожної хвилини своїм щастям, здоров'ям, долею й життям жертвувати для ідеї.

А чи є такими ті наші провідники, з якими щоденю віч на віч в краю стрічаємося, які репрезентують тепер український нарід „вокликані“ до цього ріжнородними виборами? Ті провідники, які слувано стараються витворити кругом себе авторитет? Ні! сто разів ні! І тому не можна дивуватися безуспішності їх старань. Бо шлях до добуття авторитету є інший.

Бо хто дріздяжа даруваннями й власною працею вибеться на авторитет чи та, чи жде він „законний“ і офіційний титул провідника народу. Чи ж має бути Мусоліні, як важився на націоналістичну революцію в Італії з горсткою одводумців? І чи це пошкодило що небудь його авторитетові? Або чи не тішиться повним признанням і любовлю своїх земляків колишній маляр і військовий підстаршина, наїшний всемогучий канцлер одного з найбільших народів — Гітлер?

Або чи померкла сьогодні по трох сотках літ ясна зоря безсмертного Богдана Хмельницького, якого до нині ворожі історіозофи звуть „самозванчик гетьманом“. І чи перешкодило це йому бути геніальним будівничим української держави, перед яким під Жовтими Водами, Корсунем, Пилищчами, Батогом корилися війська й дріжали польські полководці? — якому пісні складали сучасні й грядучі покоління, — якого без спротиву слухали полководці міри Богуна, Кривоноса?

Хмельницькому, як і кожному провідникові не треба окремого штучного вохального гімуни й аберігання його авторитету. Береже його незмінна легенда його чину. І ніякий підмей-карлик, ніякою критикою не захистає авторитету, а що найвище осмішить себе самого. Не треба цього гімуни й Провідникові нашого майбутнього.

Юрко Щупка:

Земельна реформа й агари.

Багато разів вже показувано на кривди заподіяні нам чехами, але всі ті наїї стогнання, нарікання, болі й плачі пролетіли без відгомону на нашу користь мимо чужих вух.

Скільки разів пригадувано, що нашими правами бавляться, що в той час коли наші верховинські діти пухнуть з голоду, чужинці кепкують собі дальше здоровенські з нас, розділюють собі нашу землю й дальше колонізають українські села й землю чеськими легіонерами.

Недавно були ми свідками земельної реформи в Доманинцях, де 30. кат. угрів найкращої землі взяли собі чеські легіонери Моравця й спілки.

В той час, коли більше 100 українських родин в тім селі потрібують землі як людина повітря, нашу українську землю забирають собі чеські легіонери. Але цього ще не досить.

Земля й між українськими селянами розділювалася гидким способом без огляду на наше право й то завдяки чужому агарному бандинтузму.

Один малесенький урядовий служка задля власної користі підвів цілу громаду. Бо найкраща й найбільша частина призначеної для реформи землі опинилася, без загального голосування, в руках жінки агарного підлізника й його близьких.

Є ї такі, що не приголосивши вчасно дістали, а що приголосилися відкинено. До перших належить і сам агарний секретар в Ужгороді А. Кривопуський, який дістав наділ як 5 кат. угрів, хоч того зовсім не потрібне, а його служничка — $2\frac{1}{2}$ кат. угрів; це тоді, коли декому з бідних припав 1 кат. угор, а сироті й нічого.

Чсл. закон (85/1920), що впорядковує земельну реформу тим поступком чеських агарів, прямо висміяний.

Після агаданого закону першочество мали би мати легіонери (але не чеські), інваліди, батьки родин і т. д. Але українські легіонери дістали тільки по 1 кат. угрів тоді, коли чеські легіонери й агари забирали від 2 до 5 кат. угрів.

А скільки кат. угрів дістали українці-легіонери в Закарпатті в чеській землі? Або пригадаймо таке! Цле село вже чотири рази скликувало збори, щоби вибороти собі рівні поділі. Чотири рази виносили громадянє постанову про справедливе розділення поділів, але хамливість ведучих одиниць, що опираються на чсл. аграрну партію, така велика, що унеможливлює переведення тих постанов в дійсність.

А уряд дивиться на все те спокійно. Чому? Бо тут рішав, як ми вже бачили при одобрюванні каапських учебників, не наше право й правда, а чужа сваволя.

Іван Гафінець:

Як вони себе популяризують.

Бувший краєвий інспектор Закарпаття Ян Вондрачек перенісся з Ужгороду до Брина. З тієї нагоди чеські учителі влаштували в Ужгороді 10. лютня ц. р. прощальну академію в салі городського кіна. Між присутніми видно було учителів і українських шкіл ужгорода, округа та мале число українських учителів інших округів. Салі була майже виповнена присутніми чеськими учителями та професорами — вислід 8 літньої праці п. Вондрачка, — що прийшли попрощатися з своїм дотеперішнім покровителем.

Академію відкрив голова ініціативного комітету інсп. чсл. школи п. Герік. Хор „Сметана“ проспівав дві чеські пісні, а хор українських учителів ужгородського округа — дві українські пісні. Потім передано слово п. дир. Ав. Волошинові, що прощав п. Вондрачука від українських учителів і професорів. До промови п. дир. Волошини залишачко лише стільки, що міг інакше... сказати відходчому Вондрачкові та іншим „братржум“.

Дальше промовляв дир. чеської гімназії в Ужгороді п. Я. Явачек про „огромноув праці“, яку Вондрачек виконав для шкільництва в Закарпатті, але про чехізацію Краю не згадав?

За „руссіків“ учителів говорив дир. В. Сулиничак. Ще від агари, відразу можна було відзначити, що говорить не то що „русиця“, а навіть не слов'янин (а це в стові московофальства на Закарпатті, котрим користуються чехи). Сулиничак говорив страшенно ж-

вою з чудацькими словами та наголосами. Накадив Вондрачкові купу небилиць... Така вже доля ренегатів, за ласку треба панам відповістися.

Проф. Ерделі промовляв за мадяр. В цій промові відбилася мадарська незахопленість Вондрачком. Останнім промовцем був учитель С. Чегиль, що говорив в імені урядників шкільного реферату. Мова цього молодого представника чеського москофільства не рознілася від дивацької мови Сулинчака. Та тим цікавіший був зміст його промови, з якої виходило, що Вондрачек був добродієм „нашого народу“ (?) без нього Закарпаття виглядало б, як якась пустиня, де тільки медведі бігають. Казав, що рівень шкільництву дав Вондрачек, що у Вондрачка в золоте серце до „нашого народу“ й т. д. Присутні, що прийшли подивитися чи Вондрачек справді йде геть (бо не вірили!), й боялися, що він роздумавтесь й вернеться назад до реферату. На щастя Вондрачек не брав огляду на підлізливу балаканину свого раба чсл. москофіла й не вернувся. Накінець заспівали Вондрачкові „многая літа“ й цим закінчилася ця безглуздіа комедія.

З цілої цієї вроцьальної комедії для нас, українців, є одна наука: Прага засилав на Закарпаття найбільших своїх шовіністів, щоб вони тут творили „чеськословенські лід“, з українського населення, а коли українці й заграниці події примушують її, щоб своїх креаторів брали геть, тоді влаштовуються для них всякі комедії, щоб таким способом популяризувати своїх урядників на Закарпатті. А подруге, щоб потім роздути перед світом, що „русини“ щасливі з того, що „Чехословаччина навіть більше дастъ(!) своїм меншинам як зобовязана мировими договорами“. Так було з Розсипалом, так сталося й з Вондрачком.

Та дуже помиляються чеські політики, коли думають, що на Закарпатті українське населення задовольниться всякими їхніми циркусами. Вондрачек з Розсипалом наставили повно чеських школ для жи-денят, а українські школи без відповідних приміщень затруті дивацькими правописами й мовами без українських учителів (іх заступає інтернаціонал), без українських підручників і т. д. Ті правителі відійшли з думкою, що вони поставили тут сильні стовпи „чсл. статутворної мішленкі на Подкарпатську“. Ми все бачимо й розвіємо їхній туман з перед очей українського населення Закарпаття. Знаємо, хто витворив москофільство на українськім Закарпатті, хто завів штучним способом між українське населення всякі сварки, щоб ліпше за-гніздитися на Закарпатті мов у якісь азійській або африканській колонії...

Ми, українська молодь, живемо й маємо сильні руки! А в істо-рію ми впишемося чистими перед Українським Народом!

М. Шолопавий:

„Наші милі гості“.

31. січня ц. р. прибув до Мукачова хор „постолашів“ з Сату Маре. Вже перед тижнем містечко Мукачів закупило всі квітки й роз-

дало їх даром поодиноким установам, щоб саля „пристойно“ могла привігати „своїх любих братів“. Концерт мав початися в 21. годині, але нічого не пошкодило тричверть годинове спізнення. В салі голова на голові. З двома дівчатами в українських убраних йде „гордо“ до „братів“ А. Штефан, директор державної торговельної академії, про-ваджений постолашами в румунських убраних, що прекрасно мон-дьокали між собою. На театральну видівню стануло кілька десетять по-столашів, яких з одушевленням привітав А. Штефан. Ну то й мусів би чоловік не то що оглухнути, але й осліпнути. Уявити собі трудно, щоб людина зуміла так „зручно скомбінувати“ те привітання, щоб ані раз не сказати те грімке українське „ї“.

Мимо волі повстає питання: чи п. директорові аж так залежить на тій „репрезентації“, що він навіть забув свою народність, про яку перед виборами так голосно вигукував у „офіційній газеті“: „Землі Він, що з таким захопленням привітав „своїх найдорожчих братів“, мунський народ а чехословакій це два рідні брати“. Такі „глибоко-сфекти“. Так... але хто знає, чи не має на п. директора вплив проф. К. Шіналій, що згідно з своїм фахом „дослідив“, що Закарпаття має називу „Подкарпатська Русь“ з наголосом на першім складі, так повинні вимовляти це слово всі учні (хоч і з насмішкою). З того ясно, що п. директор дає першенство „знаткові“ історій й ту назуву вжив і при цій нагоді. Чи не знає п. директор, чи може не хоче знати, що роблять його „брати“ з нашими братами-українцями в Буковині й Бесарабії? Неваже ж п. директор осліплений щастям румунсько-чехословакського братання забуває на це. Неваже ж постанова постолашів про „охоче подарування господарям Української Землі українцям кулі в лоб“, що недавно оголосили ці його „брати“ на той випадок, коли українці намагатимуться здійснити своє право на своїй Українській Землі — Буковині й Бесарабії, йому зовсім не відома?

Отже, румуни дарують українцям кулі в лоб, а Штефан...

Дуже жалуємо, що такого „Лідовки“ не вмістили. Але мимо того п. директор зостанеться й надалі цінним матеріалом для Етнографічного Музею, як зразок широкого чехословака, що сказав, грядучому поколінню на дивовище, що Свято Крут до „нашої держави“ не підходяче.

Педагогічні кружки.

Піп Іван:

Район рахівський в Требушанах.

„Пробоем“ часто містить дуже цікаві статті про педагогічні кружки з поодиноких округів Закарпаття. Маємо нагоду написати про останній пед. кружок учительства рах. району в Требушанах.

Надія добра тому, що зможе звітитися на тих сходинах і в Шкарпішків землі уже членам „Пробоєк“. Другий раз вже пошищило українських учителів констатувати присутність на рах, певну кружку „славетного нашого педагога, нашого широкого прихильника й оборонця“ п. Шкарпішка. Останній мовляв має завдання „піднести“ практикою піднести українське учителство на високий педагогічний культурний рівень. Найбільшим середником для цього має бути відповідне змінювання кваліфікації тому українському учителству.

Позва пана шефа в Требушанах викликала в серцях, особливо молодого учителства, непереможну віру й надію, що нарешті пощастило йому впроваджувати на практичний виступ свого шефа. Однаке і віра і надія тим часом були передчасні.

Всі „тройкарі“ (сталися ними під час інспекторування п. Шкарпішка в Рахові) повели рішучий наступ на присутнього в їхніх рідах пана шефа. Почали вимагати від нього щоб він нарешті показав, що мається добре практично навчати. Прочитали протокол попередніх сходин пед. кружка в Красах. В тім протоколі чорним по білому була занесена змога учителства рах. району до п. Шкарпішка, щоб зможе своїм практичним виступом піднести дидактично-методичний рівень учителства.

Не помогло! Началство дипломатично відхилило всі досить такі настіркові домагання.

Не пощастило молодим „тройкарям“ подивитися і на практичні виступи „старозавітник“ однічарів. (Чех Шкарпішк дав однічарі лише „старозавітникам“, що кавіть української мови не знають). Виступи п. інспекторові і „однічарям“ перед „тройкарями“ мовляв не має потреби.

„Ані інспектор, ані „однічарі“ не мусять бути педагогічними настірками. Інспектори передовсім мають „уміти кваліфікувати“, — заявив рах. інспектор одному молодому „тройкареві“.

Л и с т и .

Високоповажаний Пане Докторе!

В порозумінні з іншими своїми колегами подаю Вам слідуючі зауваження щодо часопису „Пробоєк“:

Передовсім мусимо зазначити, що Ваш (а рівночасно наш) часопис в ЕДИНИЙ у нас, що стоять непохитно на становиську БЕЗКОМПРОМІСОВОГО УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ. Решта нашої преси й „залежної“ і „незалежної“, не дивлячись на проклямованій часом дуже великий радикалізм у справах національних, у практиці, в конкретних випадках, під тягарем різних оглядів на пана, гне хребта у більшій мірі, аніж того сам пан бажав би собі.

Безкомпромісівість, рішучість, поспішливість і безоглядність (у найменшій значенні того слова!) виразно відрізняє „Пробоєк“ від усіх інших наших часописів. Уже цим самим „Пробоєк“ являється най-лідієвим вихователем своїх читачів. Однаке не без видимої в „Пробоєк“ і для тих, про яких жа звичай говорить, що їх ані „логіла не ви-простує“. Маємо на увазі т. їз. старше наше громадянство, що ані кроку не ступить, не зможе вишикнути наперед, як до того постається пани сьогоднішньої ситуації. І оцим старши громадянам „Пробоєк“, хоч час від часу, хоч може й не цілком, але все ж таки змістовувє хребта. До цього нашого твердження можна було б казести більше конкретних прикладів.

Знову ж на іншу частину нашого громадянства „Пробоєк“ вливав перестерігаюче, бо ж ніхто не може сумніватися, що „Пробоєк“ не приплощить очей, хоч би й на „найдрібніші“ протви безхарактерності, підлизайства, хрунівства навіть і найважчіших наших „ре-презентантів“ і „провідників“.

Оскілюємося твердити (без прихваливания, — цього „Пробоєк“ не потребують!), що дійсним репрезентантом прадиво-українського Закарпаття в теперішніх часах є лише „Пробоєк“ і „Пробоєвка“.

Пятнучочі хрунів і хрунівство, „Пробоєк“ з другого боку не вважає за потрібне змінюватися до полемізування з дурнами й культивниками, національними й політичними евнухами, як то робить напр. „Українське Слово“, „Учительський Голос“ і інші наші часописи, подживаючи з запліснівлю репрезентанти етичної і взагалі духової індонації „Недѣлею“. І то тепер, коли так дорогий для нас кожний разок у наших газетах для більше пекучих, для більш актуальних справ.

Щодо недостач часопису, то белетристичний відділ, осілько він бував заступлений, є слабий. Маємо на увазі останні числа часопису. На нашу думку, коли вже за даних матеріальних обставин уніштувати твори красного письменства, то треба підбирати ріči, як під оглядом ідеологічним, так і під оглядом мистецьким, бездоганні, сильні!

Варто також було б звернути увагу й на ту частину підкарпатської молоді, що з таких чи інакших мотивів, або адебільша просто в наслідок несвідомості, опинилася в чужих службах, напр.: агенти молоді, члени нар. гарди, члени „Орла“ й т. д.

Нарешті дозволяємо собі подати зауваження щодо нової часопису. Здебільша в бездоганні, отже й під цим оглядом „Пробоєк“ може бути вірцем для багатьох наших проповідників „телеграфічного стилю“.

Конкретним матеріалом доповіммо цього листа паніше.

Гуцульщина, 4. 3. 1937.

Шановний Пане Редакторе!

Ласкаво прошу надсилати мені наш дорогий часопис „Пробоєк“. Також позмагаюся поширити його в нашому селі між селянами й робітниками.

Шкода, що не можу вже помагати Вам при розсылці „Пробоєм”,
як це я робив будучи в Празі. Чи памятаєте Ви мене? Я часто про
Вас лгадую й на інших пробоєвиків, як на добрих працівників рідного
народу. Всюди оповідаю, як то ми, працькі робітники, ліпили на „Про-
боєм” марки і адреси, завязували в пакуночки і несли на пошту. Як
то весело ішла спільна праця наших українських студентів з нашими
робітниками для добра нашого народу. Я тільки жалую, що не по-
слушав Вас і не відергав до кінця в Курсі горожанської школи. То,
що я там научився дуже мені тепер придається. А не пошкодило би
мати й свідоцтво з іспиту. Передайте поздравлення всім пробоєви-
кам-просвітінам...

8. III. 1937.

...Гроши за „Пробоєм” вислала... Правда, все на думці я мала
свою повинність і своє завдання, не спричинюватись до руйнування,
але навпаки, моїм обов’язком в і всіх нас учителів підpirати наш не-
оцінений часопис „Пробоєм”... Також приєднала я нових передплат-
ників...

20. III. 1937.

СТУДЕНСЬКИЙ ВІСНИК

Союз Підкарпатських Українських Студентів в Празі.

28. лютня спільно з Українською Академічною Громадою від-
святковано Свято Крут. Віддано честь 300 українським студентам, що
боронячи столицю України — Золотоверхий Київ, полягли в нерівнім
бою з „червоними” москалями під Крутами 29. січня 1918 року.

Реферат відчитав т. Омельчук, а декламували т. Кузьмівна і т.
Галай. Український Академічний Хор під дир. Інж. Левіцького відспівав
кілька боєвих народних пісень.

7. березня відбулося в „Просвіті” свято Тараса Шевченка для
українського робітництва з Закарпаття. Реферат прочитав голова філії
„Просвіти” т. Др. С. Росоха. Декламували самі робітники.

13. березня відбулися успішно вечерниці українських студентів
працьких високих шкіл.

21. березня вівштовано спільно з Українською Акад. Громадою,
філією „Просвіти”, філією Української Громади, Укр. Пластом, Укр.
Соколом і Укр. Акад. Хором величаву академію в честь 123 річниці
уродин Тараса Шевченка.

Вступну промову виголосив т. Др. С. Росоха, реферат мав п.
Улас Самчуц. З співами виступали п. Гакен, п. Макаренко й Укр.
Акад. Хор під проводом Інж. Левіцького. При клавірі був п. Задор-
ний льох “Вінок на могилі Пророка”.

16—18 березня делегат Союзу т. Др. С. Росоха відвідав Філію
Союзу ПУС у Братиславі в справі взаємної інформації про студ. життя
і праці серед молоді.

7, 14 і 24 березня відбулися членські сходини Союзу на яких
пробиралися різні справи. Між іншим з технічних причин відложено
в великомісіях вакацій на пізніше установлення приготувальних комітетів
окружних відділів.

Управа СПУС.

Філія Союзу Підкарп. України. Студ. в Братиславі.

20. березня вівштовано з філією „Просвіти” святочну академію
з нагоди 76. річниці смерті Тараса Шевченка. Реферат мали т. В.
Гудяк і С. Ботош. Солоспів п. Кузьмін чл. сл. народ. театру. На
клавірі грава п. Л. Бризгунівна. Декламував т. П. Нірова. Квартет
відспівав кілька пісень.

Конкурс на стипендію „Пробоєм”.

З вписаних сум на „Стипендійний фонд „Пробоєм” впливуло досі
1025 — Кч, на які ред. „Пробоєм” виписує конкурс. Прохання, доло-
жені як на інші студ. стип. треба подати редакції до 20. квітня. При
рішенні візьметься на увагу праця для часопису „Пробоєм”. Рішас
Редакційна колегія з головою Союзу Підкарп. Українських Студентів.

Читайте „Студентський Вістник”.

„Студентський Вістник” присвячений пекучим проблемам молодого
українства. Виходить у Львові неперіодично. Ціна поодинокої книжки
5 — Кч. Адреса: Львів, Міцкевича 11.

РУХ МОЛОДІ

За національну єдність!

Шановній Редакції „Пробоєм”.

Ми, гурток прихильників часопису української молоді „Пробоєм”,
засилаємо Вам сердечний привіт і одночасно бажаємо великої затре-
валості й охоти до праці.

Ми, майже забута молодь в закутинах нашого рідного Закарпаття,
стаємо позбутися рабства й у своїй хаті боротися за спільну Ідею!
Не має в нас багато горячих провідників, але жи вірмо, що власною
працею здобудемо, що відмінне не вдалося!

Ми в горді, що можемо себе прозвати синами ВЕЛИКОГО
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, який ще живе й хоче жити! Плаканко
горючу любов до рідного краю, борючись за національну єдність!

Багато перешкод мусимо переношути, як в школі, так і поза
школою. Посерединством наших професорів, учителів-педагогів, поза

зановлюють для нас чеські часописи(!), крім сухих правил, нічого не
чerpaємо (чеськ вимкам!). Гуртуємося в гуртках „Пробоем“, який ми
зрозуміли й ту велику та святу Ідею, що він голосить. Вступаємо на
шлях Правди, яким дібемося кращого Завтра!

Ми йдемо вперед, щоб гордістю піднести національне „Я“, щоб
не надати на коліна перед ворогом і не кланятись йому.

Ми мусимо боротися й працювати!

Ми мусимо пробитись через тернистий шлях до Сонця, Слави й
Свободи!

Напереді стають вже одиниці, яких так народ чекає!

З цією метою хочемо черпати відвагу з кирніці-живиці „Про-
боем“ і спільно працювати!

Все на славу Батьківщини й для добра Українського Народу!

Бажаємо Вам всього найкращого й багато успіхів у Вашій тяж-
кій боротьбі, але гарній праці, якої жде багато від Вас Рідний Край!
Слава!

Гурток молоді „Пробоем“ у Хусті.

Організуйте гуртки молоді „Пробоем“!

Завданням гуртків прихильників часопису молоді „Пробоем“
по наших селах на Закарпатті є: 1. моральна допомога: писання
статей до часопису „Пробоем“ і поширювання його ідей. 2. матері-
яльна допомога часопису „Пробоем“: плачення членських вкладок,
приєднування основуючих членів, роблення збірок і влаштовування
вистав, імпрез, тощо. 3. організування і національне виховування української
молоді. 4. гурткова праця членів над поширенням і погли-
бленням свого знання й освіти.

Тут зазначаємо, що в 6. числі „Народня Сила“, без порозуміння
з ред. „Пробоем“, в одній статті принесла таке: „Рівночасно гуртуйте
молодь в організації „Пробоем“. Це буде одинока запорука до полі-
тичної й національної победи. У. С. П. і Пробоєвики є неділіма ці-
лість національна. Молодь організована в Пробоєвиках підтримує
скільки сил, щоб мати в них справжніх борців за своє ліпше майбутнє“.

Заклик гарний! Але ми маємо проти нього певні застереження
з засадничих причин: доки „Народня Сила“, що претендує бути про-
повідником українського націоналізму, дійсно не прийме його ідео-
логію і не буде їй безкомпромісово служити, доки не перестане ре-
кламувати опортуністичну „Карпатську Молодь“, — доти не
можемо й не сміємо (з тих таки причин!) уважати, що У. С. П. (якої
органом є „Н. С.“) і пробоєвики „є неділіма цілість національна“.
Двом панам служити не мож! Або українському націоналізму, або
опортунізму. Вибірайте!

Гурток молоді „Пробоем“ у Празі.

Українські молоді робітники з Закарпаття заложили собі 28. бер-
езня гурток „Пробоем“ і поставили собі завдання, крім моральної й

матеріяльної допомоги часопису „Пробоем“ вишколити себе в напрямі
політично-національному, щоби, коли повернутися на Закарпаття,
успішно могли працювати у своїх селах й організовувати нові гуртки
„Пробоем“!

Студенський гурток „Пробоем“ у Братиславі.

17. березня ц. р. українські студенти університету в Братиславі
заснували Студенський гурток „Пробоем“. Мета гуртка: моральна й
матеріяльна допомога часопису „Пробоем“ і вишколення своїх членів
в ідеології українського націоналізму.

Гурток молоді „Пробоем“ у Новоселиці.

При кінці березня в тягів Новоселиці заклали собі селянська
молодь гурток „Пробоем“. Гурток постановив спричинитися до орга-
нізації гуртків молоді „Пробоем“ у сусідніх селах!

КОНКУРС!!!

На проект гімна пробоєвиків — української народовецької молоді
Закарпаття відбудеться конкурс в травні, коли 5. число „Пробоем“
принесе ще 5 нових проектів. Оскільки ще хтось має проект, хай за-
ше його до 15. квітня. Потім не візьметься під увагу!

Самоосвітні гуртки.

Централі „Просвіти“ в Ужгороді випустила правильник для „Са-
моосвітніх гуртків молоді при читальні т-ва „Просвіта“ по селах“. Референтом тих гуртків є п. Іван Роман, урядник Підкарпат. Банку в Ужгороді, до якого треба звертатися за інформаціями. Добре би було, як би при кожній читальні „Просвіта“ закладено такий гурток.

Звертаємо увагу, що кожний „Самоосвітній гурток“, оскільки хоче, щоб його праця була успішна, конечно мусить передплачувати для своїх членів місячник „САМООСВІТНИК“, часопис масової освіти, в якому ведуться ілюстровані лекції з усіх ділянок знання: 1. географія, 2. історія народів, 3. землезнання України, 4. історія української нації, 5. суспільно-політичні рухи і течії, 6. українське письменство, 7. наша мова. Річна передплата 15— кч. Адреса: „Самоосвітник“, Львів, ул. Скарбківська 35.

ХРОНІКА.

Українці на Далекому Сході.

Впертою і послідовною працею, хоч у дуже важких обставинах, українці на Далекому Сході завойовують щораз більші й ширші позиції. Харбінська радіостанція постійно подає що серед рефератів Української Національної Колонії і концерти Українського Хору. Драматичний гурток при УНК відіграв „Наталку Полтавку“ й приготував інші вистави. Українська молодь зорганізована в т-ві „Далекосхідна Січ“ — організує недільні школи й дитячі садки для українських дітей в Харбіні.

Комуністи обирають українське населення Закарпаття.

„Карпатська Правда”, орган комуністичної партії Чехословаччини в 12. числі з 21. березня 1937 приносить вістку, що чеські комуністи злутили з бідного українського населення Закарпаття 9.986,20 Кч на допомогу, жовлян, „іспанському героїчному народові”.

„Наші” комуністи на Закарпатті бачуть вигадану ними „біду” аж іспанського народу, тим часом вони не хочуть ні бачити ні чути дійсну біду українського верховинського населення Закарпаття. Десять тисяч корон висилають „іспанцям” тоді, коли на Верховині, ті українці, що віддали комуністам свої голоси при виборах, пухнуть з голоду!

„Вечерник Народних Листів”.

Цей часопис чеських фашистів — союзників п. Фенцика звик приносити „оригінали” з Закарпаття. В однім своїм числі запитує читачів, чи спостерегли вони, „що на Верховині, де панувала велика біда, ваагалі нема ніяких самовбійців? Що поїди з верховинських країв іздять порожні, бо селяни ходять аж 120 км. до міст пішки? Це підносять тепер, коли говориться про зреалізування 20 річного проекту будови залізної дороги Ужгород — Мукачів — Хуст.

Про фаталізм.

Фаталізм глибоко впustив свое коріння в організм українського населення (теж інтелігентів!) на Закарпатті, про це приніс був „Учительський Голос” статтю в 1936 р. На жаль вона осталася без відгуку, хоч порушена тема заслуговувала, щоб учительство, що безпосередньо працює між населенням, зайняло до неї поважніше становище!

ЗА НАЦІОНАЛЬНУ КУЛЬТУРУ!

Українці! Розбудуйте — Ширіть — Рішуче передплачуєте:

Вістник з його квартальніком, в якому з'явилася чергова книжка „Маршал інгеред” Антоновича, Львів, Чарнецького 26, м. 21.

Самостійну Думку (Cernauți, str. Petrovici 2. Romania.) з її виданнями: Улас Самчук — „Кулак”, новий роман з волинського життя знаного нашого письменника, визнаного першою літературною нагородою у Львові 1934 році. Ціна книжки 20— Кч.

Л. Мосенда — „Засіс”, виховна повість про пробудження національної свідомості в молодого хлопця на Східної Українських Землях. Ціна 6. Кч.

Читач — „Сучасні українські поети”, збірка нарисів про сучасних наших поетів з численними зразками поезій. Ціна 7— Кч.

М. Чирський — „Отаман пісня”, нова героїчна піса на 3 дії з повстанчою боротьбою на Україні з червоною Москвою, — легка до поставлення, яка ще перед друком ішла з великим успіхом на сценах ЗУЗ. Ціна 7-50 Кч.

С. Черкасенко — „Северин Наливайко”, історична драма на 5 дій. Ціна 5— Кч.

О. Мицюк — „Українські хлопомани”, нарис з історії українського відродження. Ціна 3-50 Кч.

„Свято Державності” — містить цінний історичний і літературний матеріал, що освітлює це наше велике Свято (з ілюстраціями) Ціна 5 Кч.

Замовлення й гроші слати на Редакцію „Пробоєм”. Жадайте ті книжки по всіх українських книгарнях!

Новий час, український ілюстрований щоденник за 55— Кч на чверть року й дістанете безплатно „Історію української культури” на 860 сторонах, або передплатіть ілюстрований щоденник „Наш Пріор” за 10 Кч місячно й дістанете кожний місяць безплатно книжку на 128 стор. Львів, Костюшка 1/а. Для дітей замовте „Дзвіночок” за 8— Кч на рік. Львів, Костюшка 1/а, або „Світ Дитини” з бібліотекою за 25— Кч річно. Львів, Зівороніча 3.

Листування.

Микола — Ужгород: Дякуємо за нових 5 передплатників. Пишати можеш про всі пекучі справи Закарпаття! Гарна новелька теж не зашкодить!

В. К. — Канада: „Пробоєм” висилаемо. Просимо поширити його у Вашій місцевості й перевести абірку на пресовий фонд. З привітом!

М. Н. — Золотарево: За приєднання нових передплатників дякуємо. Дописувачам даемо листову відповідь лише вразі редакційної потреби, або коли приложать марку. Матеріал, зaslаний і до іншої редакції принципово не друкуємо, хоч би був який цінний!

Д. Г. — Ужгород: „Пробоєм” висилаемо. Приєднуйте нових передплатників!

І. І. — Литва: Гроші засилайте у валюті американській.

Ігор Орлій — форма, проекту гімна, потребує виправлення. Ждемо оправлений до 15. квітня!

М. Р. — Глинська: Дякуємо за нових передплатників. Що в з переведенням абірки на пресовий фонд?

А. К. — Мукачів: Праця кольпортера тяжка, але тим цінніша. Тим, що не хочуть вирівняти свій довг, більше не давайте „Пробоєм”, а Іхній список (і хто скільки довgue!) зашліть нам. Бажаємо відвалости!

М. С. — Канада: Всі річники „Пробоєм” вислали Вам, як теж інструкції закладання „Гуртків прихильників часопису „Пробоєм” в Канаді”. На збірку ждемо. Бажаємо багато успіхів!

Пробоєвики — Новоселиця: Щирий привіт Вам і багато успіхів у задуманій праці: спричинитися до зорганізування „Гуртків молоді „Пробоєм” в сусідніх селіах”!

Дописувачам: 5. число „Пробоєм” за травень вийде вже 30. квітня. Матеріали просимо надіслати до 15. квітня ц. р.

Від редакції.

Просимо вирівняти свої залегlosti і внести передплату за рік 1937, щоб не лишити за собою пламу для градучих поколінь, що то ВИ були ті, що задурно хотіли читати українські газети і таким способом руйнувати українську пресу.

ЧОРНА ТАБЛИЦЯ

тих, яким дозволяла їхня совість і національна честь вільно рати часопис української народовецької молоді „Пробоєм“ і за нього не платити:

4. Др. Стаковський, лікар в Берегові;
5. о. Петрашевич, управитель інтернату в Пряшеві;
6. Петро Довгомеля, учитель Присліп, п. Торунь;
7. Михайло Ференчук, пошт. урядник в Нересниці;
8. Федір Петрінко в Бовцарі;
9. Др. Іван Панькевич, професор гімназії в Ужгороді.

З недостатку місця — продовження буде в 5. числі.

Всі на пресовий фонд!

Хто жертвuje на пресовий фонд 100— Кč (і ратами, але мусить наперед заслати редакції заяву), стається основуючим членом часопису української підкарпатської молоді Пробоєм. Всім іншим щира подяка.

Пробоєвики — українська народовецька молодь — перевели на Рівнянин вакаціях коляду на пресовий фонд свого часопису „Пробоєм“ в таких селах:

	Кч.	Кч.
1. Велика Копаня	51·50	6. Невідоме село на Мукачівщині
2. Нересниця	10—	7. Невідоме село
3. Великі Лучки	13—	11·70
4. Ясіня	55—	Проф. А. Андрієвський дарував 10 при
5. Невідоме село	16·70	своєї кн. „Український націоналізм в 1917-20 pp.“

А ХТО БУДЕ СЛІДУЮЧИЙ?

O B S A H: Návrhy hymnů. — V. Dovža: Vídce a jeho autorita. — Jurko Ščupka: Pozemková reforma a agraři. — Ivan Hafynec: Jak se reprezentuji. M. Šolopavý: Naše milé hosté — Pedagogické kroužky. — Dopisy. — Studentský věstník. — Ruth mládeže. — Kronika. — Dopisování. — Z redakce. — Tiskový fond.

ПРОБОЄМ

часопис підкарпатської молоді. — Виходить 5-го кожного місяця. — Редактує редакційний кружок. — Передплата в ЧСР: річно 10—кч., ціна по однокого числа 1—кч., за границею річно 1 ам. долар. Число чекового konta 201.699.

Відповідальний редактор, власник і видавець: Dr. Stefan Rosocha, Praha IV., Loretánská ul. č. 180.

No. 11/1937. Sáza potvrděna řed. pošt. a tel. v Praze č. 82.649 IIIa 1937. Podávací post. přísp. Praha 11. Tiskárna František Loos, Praha XII., Americká 41.

Adresat PROBOJEM, Praha IV., Loretánská ul. čp. 1807.

ПОВАКОВЕ МИРЕГІСТРУВАННЯ

